

Návrat předkupního práva k nemovitým věcem do českého právního řádu

Staronový institut předkupního práva spoluvlastníků s účinností od 1. ledna 2018 vztahuje současný občanský zákoník pouze na věci nemovité.

čtěte na straně 5

Právní regulace virtuálních měn

Mgr. Natálie Rosová, LL.M., advokátka, e-mail: n.rosova@schoenherr.eu

S tím, jak je obchodování s virtuálními měnami stále rozšířenější, se častěji diskutuje o otázce právní regulace obchodování s virtuálními měnami a primární nabídky (úpisů) virtuálních měn, tzv. ICO nebo ITO (Initial Coin Offering / Initial Token Offering).

AML

Poprvé se problematika virtuálních měn v českém právním řádu objevila loni v lednu, kdy nabyla účinnosti novela zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon), která zavedla definici virtuální měny. Tou se pro účely AML zákona rozumí „elektronicky uchovávaná jednotka bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, a která není peněžním prostředkem podle zákona o platebním styku, ale

je přijímána jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta“. Novela zároveň rozšířila výčet povinných osob právě o osoby poskytující služby spojené s virtuálními měnami, kterými jsou například provozovatelé on-line platební brány umožňující převod virtuální měny při koupi zboží v e-shopu či provozovatelé tzv. virtuálních peněženek nebo virtuálních směnárén (což jsou weby umožňující směnu virtuální měny). Nově tyto entity musí zjišťovat identitu svých zákazníků.

Důvodem této nové úpravy je, že v současnosti pro obchodování s virtuální měnou nejsou stanoveny žádné zvláštní požadavky a k podnikání v této oblasti obecně postačí živnostenská oprávnění. Virtuální měny přitom představují prvek, kterým lze přerušit stopu převáděných prostředků. Elektronická stopa je sice dosledovatelná, ale kvůli anonymitě uživatelů a dalším zvláštním aspektům těchto služeb považuje používání virtuálních měn z hlediska pokračuje na straně 2

Významné dopady reformy správního trestání na právnické osoby

Nový přestupkový zákon, účinný od loňského roku, přinesl mimo jiné i změnu úpravy v oblasti správního trestání právnických osob. Přinášíme souhrn těch nejdůležitějších změn, které by neměly uniknout vaší pozornosti.

čtěte na straně 7

Právní regulace virtuálních měn

Mgr. Natálie Rosová, LL.M., advokátka, e-mail: n.rosova@schoenherr.eu

pokračuje ze strany 1

opatření proti praní špinavých peněz za rizikové jak Evropský orgán pro bankovníctví, tak i český zákonodárce.

Mimo dohled ČNB

Přestože se jim říká virtuální měny, za měny považovány nejsou. ČNB ve svém stanovisku z roku 2014 uvádí, že virtuální měny nejsou bezhotovostní peněžní prostředky, že nákup nebo prodej virtuálních měn na vlastní účet nepředstavuje žádnou z platebních služeb a v případě směny virtuálních měn za české koruny nebo jinou měnu nejsou splněny znaky směnářského obchodu. Virtuální měny nevykazují ani znaky investičního nástroje. Na základě právě uvedeného ČNB uzavírá, že obchodování s virtuálními měnami nevyžaduje povolení ČNB a nepodléhá jejímu dohledu ani se neuplatní informační povinnost vůči ČNB. Povolení ČNB pak nepotřebujete ani k tomu, abyste prostřednictvím virtuální měny přijímali úhrady zboží a služeb. Ze stávajících vyjádření vedení ČNB pak plyne, že ČNB virtuální měny ani regulovat neplánuje.

ICO

ICO je způsob získávání financí od veřejnosti za pomoci úpisu virtuálních měn nebo tokenů. Při ICO společnost vydává virtuální měny nebo tokeny a prodává je investorům za tradiční měny nebo za jinou virtuální měnu, např. bitcoin nebo ether. Účel ICO může být různý. Prostřednictvím některých virtuálních měn nebo tokenů se získává přístup ke službě nebo produktu, které emitent vyvíjí pomocí výnosů z ICO. Jiné představují podíl na budoucích příjmech emitující společnosti. A ještě jiné nemají žádnou hmotnou hodnotu.

Přístup orgánů dohledu nad kapitálovým trhem k ICO není jednotný. Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA) ve svých stanoviscích upozorňuje, že v závislosti na tom, jak jsou ICO nastaveny, mohou spadat mimo regulovanou oblast, v důsledku čehož investoři nepoživají tradiční ochrany spojené s regulovanými investicemi.

ESMA zároveň upozorňuje společnostmi zabývající se ICO na jejich povinnosti v rámci evropské regulace, pokud je možné virtuální měny a tokeny kvalifikovat jako finanční nástroje – pak se bude pravděpodobně jednat o regulovanou investiční činnost, jako je umístování, obchodování nebo po-

Postoj ČNB

Virtuální měny nevykazují znaky finančního nástroje ani platební služby. Proto jejich regulaci neplánuje.

skytování investičního poradenství ohledně finančních nástrojů. Navíc by mohlo jít o veřejnou nabídku investičních cenných papírů. ESMA doporučuje společnostem, aby pečlivě posoudily, zda jejich činnost není regulovanou činností, při které je potřeba dodržovat příslušné právní předpisy, např. směrnici o prospektu (PD), směrnici o tržích

finančních nástrojů (MiFID) nebo směrnici o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD).

ČNB se zatím k problematice ICO nevyjádřila, pouze na svých stránkách uveřejnila shora uvedená stanoviska ESMA. Dalo by se tedy předpokládat, že její přístup by měl jejich obsah reflektovat.

Při zvažování ICO doporučujeme společně pečlivě posoudit, zda jejich činnost není regulovanou činností.

Novinky v pracovním právu v roce 2018

Mgr. Helena Hangler, advokátka, e-mail: h.hangler@schoenherr.eu; Mgr. Lenka Kubická, advokátní koncipientka, e-mail: l.kubicka@schoenherr.eu

Rok 2018 přinesl pro pracovní právo řadu novinek v legislativní i judikatorní oblasti. Níže uvádíme ty nejzajímavější z nich.

1. Zvýšení minimální a zaručené mzdy

S účinností od 1. ledna 2018 se opět zvýšila minimální mzda. Nově tak pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí měsíční minimální mzda 12 200 Kč. Zároveň s tím se samozřejmě zvýšila i hodinová mzda, a to z původních 66 Kč na 73,20 Kč. Pro účely posouzení, zda mzda zaměstnance dosahuje úrovně minimální mzdy, se do výpočtu nezahrnuje mzda za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli. Minimální mzda naopak zahrnuje bonusy a jiné peněžitě přemíe.

Je vhodné připomenout, že vedle zvýšení minimální mzdy se zvyšuje také tzv. zaručená mzda, upravená ve vládním nařízení č. 567/2006 Sb. Zaručená mzda je přitom závazná pro všechny zaměstnavatele, kteří svým zaměstnancům poskytují mzdu. Jedná se o mzdu, která reflektuje složitost a odpovědnost vykonávané práce a je odstupňována do 8 skupin. V nejvyšší, tedy 8. skupině činí nově zaručená mzda 24 400 Kč měsíčně.

Zaměstnavatelé jsou tedy povinni nejen poskytovat minimální mzdu, ale dle zařazení vykonávané práce do určité skupiny rovněž nejméně zaručenou mzdu, jak je uvedena ve vládním nařízení č. 567/2006 Sb.

2. Otcovská

Od února 2018 je zavedena nová dávka otcovské poporodní péče, tzv. otcovská. Důvodem zavedení této novinky je snaha posílit vazbu mezi dítětem a oběma rodiči, zejména v době brzy po jeho narození. Smyslem dávky je kompenzovat otcí příjem ztracený kvůli péči o novorozené dítě a matku krátce po porodu.

Jedná se o dávku nemocenského pojištění. Nárok na ni má jak pojištěnec, který je otcem dítěte, tak i osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Další podmínkou je účast na pojištění k datu nástupu na otcovskou, u OSVČ alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházejících tomuto dni.

Dávka je poskytována po dobu 7 kalendářních dnů. Na otcovskou se musí nastoupit v průběhu 6 týdnů ode

dne narození dítěte, přičemž dávku nelze čerpat přerušovaně.

O otcovskou žádají zaměstnanci prostřednictvím zaměstnavatele, a je tedy třeba, aby se zaměstnavatelé s touto novinkou seznámili.

3. Souběh funkcí znovu a jinak

Zdá se, že svítá na nové pojetí dopadů tzv. souběhu funkcí. V dubnu 2018 totiž vydal velký senát Nejvyššího soudu ČR nové rozhodnutí, ve kterém upouští o některých svých předešlých – nutno podotknout, že řadu let trvajících – závěrů.

V předmětné věci byl předseda představenstva akciové společnosti zároveň jmenován do funkce generálního ředitele, a z tohoto titulu pobíral odměnu (mzdu) za výkon funkce generálního ředitele. Dle dosavadní judikatury byla takováto pracovní smlouva, tedy smlouva, která pokrývá činnosti spadající do obchodního vedení, neplatná. Nicméně nyní Nejvyšší soud, zjevně pod vlivem nálezu Ústavního soudu ČR (sp. zn. I. ÚS 190/15), dovozuje, že tento tzv. souběh funkcí automaticky nezpůsobuje neplatnost uzavřené pracovní smlouvy. Neplatná jsou pouze ta ustanovení,

kteří odporují kogentním ustanovením právních předpisů upravujících funkci statutárního orgánu, zejména tedy ustanovení zákona o obchodních korporacích.

Nejvyšší soud zdůraznil, že vztah člena statutárního orgánu a společnosti je vztahem obchodněprávním, nikoliv pracovníprávním. Obsahem výkonu funkce člena orgánu obchodní korporace totiž není závislá práce, neboť zde neexistuje vztah pod- a nadřízenosti, a tedy se z povahy věci nemůže jednat o pracovní poměr. Ve smlouvě o výkonu funkce však lze ujednat, že vztah člena statutárního orgánu a společnosti se bude podpůrně řídit zákoníkem práce. Jelikož ale smluvní svoboda není neomezená, nelze se odchýlit od těch ustanovení občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, která kogentně upravují vztah člena statutárního orgánu a společnosti.

Takovými ustanoveními budou například ta, která upravují vznik a zánik funkce člena statutárního orgánu, předpoklady pro výkon funkce a důsledky jejich absence, odměňování členů statutárních orgánů, formu smlouvy o výkonu

Smyslem nové dávky nemocenského pojištění, tzv. otcovské, je umožnit otcí péči o novorozené dítě a matku krátce po porodu bez ztráty příjmu.

funkce a povinnost jejího schválení příslušným orgánem. Rovněž není možné smluvně vyloučit ani omezit povinnost statutárního orgánu vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře a důsledky jejího porušení.

Z výše uvedeného rozsudku Nejvyššího soudu ČR tedy plyne, že ve vztahu k činnostem spadajícím do obchodního vedení není možné mezi společností a jejím statutárním orgánem platně založit pracovní poměr. Nicméně je možné do smluvního ujednání mezi stranami převzít některá ustanovení zákoníku práce, a to za předpokladu, že tato ustanovení neodporují kogentní úpravě jiných právních předpisů.

Z pohledu stávající praxe se toho moc nemění; i dnes většina rozumných poradců doporučovala uzavřít smlouvu o výkonu funkce statutárního orgánu, do které byly smluvně přeneseny určité neproblematické zaměstnanecké benefity. Tak například standardně je smluvně ujednán jakýsi ekvivalent odstupného, tedy částka, která náleží jednateli, pokud je odvolán z funkce z jiného důvodu než pro porušení povinností. Stejně tak je standardně smluvně poskytována dovolená, na kterou by jinak statutární orgán neměl nárok.

Nicméně i přesto je třeba pozitivně kvitovat nové rozhodnutí Nejvyššího soudu, které zmírňuje negativní dopady souběhu funkcí, a to zejména pro dotčené členy statutárních orgánů. Nezbyvá než doufat, že nové závěry Nejvyššího soudu nebudou za pár měsíců opět revidovány a otázka souběhu funkcí tak zůstane jednou provždy vyřešená a uzavřená.

Nové rozhodnutí Nejvyššího soudu

Velký senát konstatoval, že tzv. souběh funkcí u člena orgánu korporace automaticky nezpůsobuje neplatnost pracovní smlouvy. Neplatná jsou pouze ustanovení odporující kogentním ustanovením zákona o obchodních korporacích.

Pozor na omezující klauzule v nájemních smlouvách. Mohou porušovat zákon o ochraně hospodářské soutěže

Mgr. Claudia Bock, advokátka, e-mail: c.bock@schoenherr.eu

Omezující klauzule jsou v dnešní době běžnou součástí smluv o nájmu komerčních prostor. Jejich cílem je omezit pronajímatele ve výběru ostatních nájemců nebo naopak omezit nájemce v jeho obchodních aktivitách v určité územní oblasti či v možnostech přenechání prostor do podnájmu. Za porušení takových klauzulí často hrozí vysoké smluvní pokuty.

Na první pohled se může zdát, že omezující klauzule v nájemních smlouvách jsou bezproblémové a pouze odrážejí smluvní volnost stran, která tvoří jeden z pilířů občanského práva. Ale z komplexního pohledu to již není tak jednoznačné.

V nedávné době se tak omezujícími ustanoveními v nájemních smlouvách prvně zabýval Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Stejně jako u dalších evropských antimonopolních úřadů u něj tyto omezující klauzule vzbuzují obavy z možného porušení předpisů na ochranu hospodářské soutěže. Mohou totiž například vytvářet překážky pro vstup na trh anebo zamezit vzniku nových obchodních center či vstupu maloobchodníků (nájemců) do existujících obchodních center. Zároveň mohou omezit soutěž mezi konkurenty – jak v rámci jedné značky, tak mezi nezávislými značkami.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zasáhl proti omezení obchodníků outletovým centrem

ÚOHS pokutoval společnost pronajímající komerční prostory v outletovém centru nedaleko Prahy za to, že porušila zákon o ochraně hospodářské soutěže. Uzavírala totiž s nájemci nájemní smlouvy, na jejichž základě nesměli vykonávat svou činnost v jiném outletovém centru v určitém geografickém okruhu. Pronajímatel si těmito omezeními chtěl zajistit jistotu exkluzivity svého outletového centra.

ÚOHS však v těchto omezeních spatřuje zakázané dohody, jejichž výsledkem mohlo být narušení hospodář-

ské soutěže na trhu pronájmu komerčních prostor v outletových centrech, a to na území vymezeném 60minutovou dojezdností od outletového centra, a dále i na lokálně vymezených trzích pronájmu obchodních prostor v outletových centrech na území nacházejícím se mimo území uvedené výše. ÚOHS uložil pronajímateli komerčních prostor pokutu ve výši 1 012 000 Kč a zakázal plnění omezujících ustanovení předmětných nájemních smluv. Rozhodnutí však ještě není pravomocné.

Postoj evropských úřadů

Problematikou omezujících klauzul se zabývaly i jiné evropské úřady. Stejně jako ÚOHS, i Německý antimonopolní úřad (BKA) zakázal provozovateli outletového obchodního centra užívat v nájemních smlouvách tzv. rádiusové klauzule, jež zakazují nájemci provozovat obchod v jiném outletovém centru nebo samostatný obchod v okruhu 150 km od dotyčného outletového centra. Podle BKA je takový zákaz přípustný pouze do vzdušné vzdálenosti 50 km od outletového centra a s maximální dobou účinnosti nájemní smlouvy pět let.

Omezujícími ustanoveními se zabýval i Soudní dvůr Evropské unie (SDEU), na nějž se obrátil lotyšský ústavní soud kvůli klauzulím v nájemních smlouvách, které pronajímateli zakazují bez souhlasu nájemce pronajmát další komerční prostory konkurentům nájemce ve stejném nákupním centru. Otázkou bylo, zda jsou takové klauzule protisoutěžní.

SDEU měl posoudit, zda je pro konstatování porušení hospodářské soutěže dostatečné tvrdit, že konkurenční doložka ze své podstaty omezuje soutěž, nebo je nutné zkoumat, zda s ohledem na specifické tržní podmínky problematická klauzule skutečně omezuje nebo minimálně má potenciál omezit soutěž na relevantním trhu. SDEU se přiklonil k druhé variantě a rozhodl, že omezující klauzule v nájemních smlouvách ze své podstaty hospodářskou soutěž nenarušují a jejich účinek na soutěž se bude muset zkoumat případ od případu.

Naše doporučení

Ve světle rozhodnutí ÚOHS a SDEU doporučujeme neuzavírat nájemní smlouvy obsahující omezující klauzule na

Smluvní volnost stran nebo nepřipustné omezení hospodářské soutěže?

Významnými vstupními parametry bude mimo jiné tržní síla smluvních stran na posuzovaném trhu, tak i geografické hledisko. Proto je potřeba každý případ posuzovat individuálně.

dobu delší pěti let. U omezujících klauzulí je kromě toho vždy potřeba brát v úvahu tržní podíl konkrétního nájemce a pronajímatele na relevantním trhu.

U omezujících klauzulí ve prospěch nájemce doporučujeme zohlednit jeho tržní sílu na trhu. Ta se posuzuje zejména ve vztahu k ostatní konkurenci, tj. s jak silnými konkurenty soutěží, kolik jich je a zda pro nové konkurenty existuje možnost vstupu na trh. V případě, že se nájemce nachází v silném tržním postavení, měl by používat omezující klauzule jen ve vztahu ke stejně silným obchodním partnerům.

Také pronajímatelé by měli zohlednit své postavení na trhu, a to ve vztahu k druhu prostoru, pronajímaného na základě sjednávané nájemní smlouvy. Omezující klauzule bude mít nevýznamný dopad na soutěž, pokud je její dosah omezený například jen na jednu budovu pronajímatele nebo na určitou geograficky omezenou oblast (která může být stanovena např. časovou dojezdovou vzdáleností nebo kilometrovou vzdáleností). S ohledem na výše uvedené však bude vždy třeba zkoumat okolnosti individuálně případ od případu.

Omezující ustanovení v nájemních smlouvách jsou předmětem posuzování u evropských antimonopolních úřadů.

Návrat předkupního práva k nemovitým věcem do českého právního řádu

JUDr. Christoph Dürr, advokát, e-mail: c.duerr@schoenherr.eu; Mgr. Jáchym Bém, advokátní koncipient, e-mail: j.bem@schoenherr.eu

S účinností od 1. ledna 2018 zákonodárce do občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) opět zavádí staronový institut předkupního práva spoluvlastníků. Institut předkupního práva není žádné novum českého práva – podobnou úpravu obsahoval již občanský zákoník z roku 1964 (zákon č. 60/1964 Sb.), účinný do 31. prosince 2013. Oproti právní úpravě občanského zákoníku z roku 1964, která předkupní právo vztahovala jak na věci movité, tak na věci nemovité, současný občanský zákoník předkupní právo vztahuje pouze na věci nemovité.

Podstata institutu předkupního práva

Jak uvádí zákonodárce v důvodové zprávě: „Zákonné předkupní právo v našem právním řádu fungovalo několik desetiletí, jedná se tak o osvědčený institut a uživatelé s ním počítají a spoléhají na něj. Jeho zrušení nepřineslo v životě spoluvlastníků žádné zlepšení, a naopak celou úpravu převodu spoluvlastnického podílu a vypořádání zkomplikovalo. Návrh vyhovuje požadavkům praxe a opětovně zavádí ustanovení o zákonném předkupním právu, jehož znění se inspiruje § 140 OZ 1964.“ Jak vyplývá z dalšího textu, otázka výhodnosti nové úpravy pro praxi bude záviset především na úhlu pohledu.

Podstata předkupního práva spoluvlastníků spočívá v tom, že spoluvlastník, který má v úmyslu svůj spoluvlastnický podíl (např. na pozemku) převést na třetí osobu, musí svůj spoluvlastnický podíl předně nabídnout ostatním spoluvlastníkům. Typickým převodním titulem bývá v praxi kupní smlouva, darovací smlouva nebo směnná smlouva. Na jednu stranu je tím ostatním spoluvlastníkům zaručena možnost ovlivnit okruh osob, se kterými budou ve spoluvlastnickém vztahu. Na druhou stranu to ovšem pro převodce znamená nikoliv bezvýznamný zásah do jeho dispoziční svobody, jelikož se tím výrazně omezuje jeho možnost převést svůj spoluvlastnický podíl na třetí osobu.

Postup při realizaci předkupního práva

V praxi bude převodce muset splnit několik podmínek, aby mohl svůj spoluvlastnický podíl převést na třetí osobu. Především bude muset ostatním spoluvlastníkům svůj úmysl oznámit a učinit každému z nich písemnou nabídku prodeje. Prodejní cena přitom musí být ve stejné výši jako cena, za kterou by spoluvlastnický podíl prodal potenciálnímu kupujícímu, na kterého má v úmyslu podíl převést. Hodlá-li převodce svůj spoluvlastnický podíl převést bezúplatně (darovací smlouvou), musí cena, za kterou svůj spoluvlastnický podíl nabídne ostatním spoluvlastníkům, odpovídat obvyklé ceně, tj. takové ceně, za kterou

se za normálních okolností v daném místě podobná nemovitá věc nabízí.

Je na vůli ostatních spoluvlastníků, zda spoluvlastnický podíl od převodce odkoupí, či nikoliv. Navíc si mezi sebou mohou dohodnout, jak velkou část nabízeného spoluvlastnického podílu každý z nich nabude. Nedojde-li k takové dohodě, přísluší každému z nich právo vykoupit spoluvlastnický podíl poměrně podle velikosti jejich vlastních podílů na nemovité věci.

Výjimky z povinnosti nabídnout spoluvlastnický podíl

Z výše uvedené povinnosti ovšem existují dvě výjimky. Za prvé má-li převodce v úmyslu svůj spoluvlastnický podíl převést na osobu blízkou (tj. příbuzné v řadě přímé, sourozence, manžela nebo partnera, či osoby v rodinném nebo obdobném poměru), nebude převodce povinen ostatním spoluvlastníkům svůj spoluvlastnický podíl nabídnout. Další výjimkou je případ, kdy se spoluvlastník

předem vzdává svého předkupního práva. Učiní-li tak, má takové vzdání se účinky i pro jeho právní nástupce. Jde-li o nemovitou věc zapsanou do veřejného seznamu, vzdání se předkupního práva se do veřejného seznamu zapíše.

Porušení povinnosti nabídnout spoluvlastnický podíl

Pokud prodávající nenabídne spoluvlastnický podíl ostatním spoluvlastníkům, mohou se u soudu domáhat neplatnosti převodu spoluvlastnického podílu. Promlčecí lhůta činí v takovém případě tři roky ode dne, kdy nastaly účinky převodního právního jednání, typicky právní moc vkladu spoluvlastnického práva nového nabyvatele k věci (např. k pozemku) do katastru nemovitostí.

Naše doporučení

Ačkoliv nová úprava posiluje právní postavení ostatních spoluvlastníků, zároveň pro převodce komplikuje a prodlužuje proces převodu spoluvlastnického podílu. V neposlední řadě též vytváří určitou nejistotu pro samotného nabyvatele převáděného spoluvlastnického podílu, neboť existuje riziko, že ostatní spoluvlastníci převod napadnou, což pro nabyvatele zcela jistě může mít nepříjemné důsledky. Lze tak jen doporučit, aby si nabyvatel od převodce a ostatních spoluvlastníků vždy vyžádal potvrzení, že jim nabídku uplatnit předkupní právo učinil.

Úskalí nové právní úpravy
Posílení právního postavení spoluvlastníků přináší nové povinnosti pro převodce a v neposlední řadě přináší i riziko pro nabyvatele převáděného podílu, že ostatní spoluvlastníci budou platnost převodu rozporovat.

Návrat institutu předkupního práva do občanského zákoníku reflektuje požadavky z praxe.

Přidá se Česká republika k ostatním evropským státům a umožní podávání hromadných žalob?

Mgr. Denisa Assefová, LL.M., advokátka, e-mail: d.assefova@schoenherr.eu; Mgr. Libuše Dočekalová, advokátní koncipientka, e-mail: l.docekalova@schoenherr.eu

Ministerstvo spravedlnosti publikovalo dne 26. září 2017 návrh věcného záměru o hromadných žalobách, který začátkem dubna letošního roku projednala a schválila vláda ČR. Ministerstvu pak bylo uloženo vypracovat a předložit samotný návrh zákona nejpozději do konce března roku 2019.

Česká republika dosud nepřijala komplexní systém hromadného odškodňování, ačkoliv vhodnost přijetí odpovídajících procesních mechanismů konstatovala i Evropská komise v nezávazném doporučení z roku 2013. Nedostatek odpovídající vnitrostátní legislativy nedávno kritizoval i český Ústavní soud.

Cíle navrhované právní úpravy

Sníženou efektivitu a vymahatelnost práva lze pozorovat zejména v oblastech, v nichž vznikají nároky, které jsou ze své povahy relativně nízké nebo těžko prokazatelné. Jde zejména o oblast životního prostředí, zdravotnictví, pracovněprávní oblast či finanční trhy; nejvíce je asi chybějící právní úpravou kolektivních žalob zasažena oblast ochrany spotřebitele. Spotřebitelé často neprojevují zájem uplatnit své nároky, neboť náklady spojené s uplatněním nároku mohou do značné míry převýšit hodnotu vymáhaného plnění.

Cílem nové právní úpravy bude usnadnit přístup ke spravedlnosti zejména v případech nerovnosti stran (typicky spotřebitelé či malé podniky) či tehdy, když není individuální vymáhání pohledávek efektivní. Řešení bude spočívat v zavedení procedurálního mechanismu, který umožní uplatnit více individuálních nároků týkajících se stejného případu v jediném soudním řízení. Výsledkem bude racionalizace soudního procesu, úspory na straně soudu i účastníků sporu a konečně i zajištění jednotného rozhodování.

Hlavní zásady

Soud bude muset po podání žaloby nejprve posoudit, zda jsou splněny podmínky obecného civilního procesu a zároveň i podmínky speciální. Řízení bude sestávat ze dvou fází, přičemž první bude tzv. certifikační řízení, v němž soud posoudí právě splnění procesních podmínek, a poté buď řízení zastaví, nebo vydá certifikační usnesení a řízení bude pokračovat. Kdykoliv během řízení bude možné uzavřít i smír.

Základním požadavkem pro přípustnost hromadné žaloby bude adekvátní početnost žalobců, skutková a právní shodnost předmětu řízení a odpovídající zastoupení advokátem.

V neposlední řadě se bude muset jednat o nejhodnější procesní řešení pro uplatnění nároků v dané situaci. V řízení se dle stávajícího návrhu uplatní poněkud kontroverzní opt-out mechanismus, díky němuž se každý, kdo splňuje podmínky stanovené v certifikačním rozhodnutí, automaticky stane účastníkem soudního řízení; bude ovšem mít možnost z řízení vystoupit a uplatnit své nároky individuálně.

Co se týče náhrady nákladů řízení, bude-li kolektivní žaloba úspěšná, advokát obdrží určité procento z přisouzené částky, což představuje v českém

občanském řízení zcela nový koncept. Pokud však soud žalobu zamítne, advokát bude muset nahradit náklady protistraně. Řízení bude probíhat před krajskými nebo jinými k tomu speciálně určenými soudy, které budou připraveny k rozhodování takto procesně složitých kauz.

Poslední zprávy z EU

Pravidla pro hromadné odškodňování nastínila začátkem dubna letošního roku i Evropská komise v novém balíčku opatření na ochranu spotřebitele. Připravovaná právní úprava se ale bude

Zamýšlená právní úprava hromadných žalob by měla přinést zejména snadnější přístup ke spravedlnosti v případech zřejmé nerovnosti stran, jakými jsou již z podstaty věci například spory z oblasti ochrany spotřebitele.

Automatická účast poškozených v soudním řízení

Oproti zamýšlené evropské úpravě, která se přiklání k principu opt-in, tedy že každý poškozený se k hromadné žalobě musí připojit sám a dobrovolně, česká úprava zatím počítá s mechanismem opt-out, tedy automatickou účastí poškozeného v soudním řízení, ze kterého však může následně vystoupit a své nároky řešit individuálně.

v určitých ohledech lišit od českého návrhu věcného záměru. Konkrétní rozdíl lze najít např. v tom, že spotřebitele smí zastupovat výlučně nezisková organizace pověřená státem, nikoliv advokát. Výrazná je také tendence Evropské komise se přiklánět spíše k opt-in principu, podle kterého se musí každý poškozený k žalobě připojit sám z vlastní iniciativy, namísto opačně fungujícího opt-out mechanismu, se kterým počítá český návrh a který je typický spíše pro angloamerické právní prostředí.

Shrnutí

Evropská unie již delší dobu vybízí členské státy k tomu, aby vytvořily právní úpravu pro kolektivní ochranu práv, přinejmenším těch garantovaných evropským právem. Je tedy pozitivní, že Česká republika již učinila kroky k jejímu přijetí. Otázkou nicméně zůstává, v jaké podobě bude nakonec právní úprava schválena. Zároveň zatím nevíme, do jaké míry ovlivní zmíněná evropská právní úprava konečnou podobu chystané národní úpravy hromadných žalob.

V každém případě bude nadále zajímavé sledovat vývoj v této oblasti.

Významné dopady reformy správního trestání na právnické osoby

Mgr. Marie Hasíková, advokátní koncipientka, e-mail: m.hasikova@schoenherr.eu

V minulém roce se zásadním způsobem změnila právní úprava správního trestání, a to zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále „přestupkový zákon“). Tento zákon především sjednotil dosavadní přestupky, jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob a správní delikty podnikajících fyzických osob do jednotného pojmu „přestupek“. Dále ukotvil obecnou právní úpravu podmínek odpovědnosti za přestupek, včetně úpravy jednotného řízení o přestupku.

Níže následuje shrnutí nejdůležitějších změn v oblasti správního trestání v důsledku nového přestupkového zákona, a to ve vztahu k právnickým osobám.

Podmínky správněprávní odpovědnosti právnických osob

Přestupkový zákon upustil od předchozího pravidla, kdy za přestupek odpovídala pouze právnická osoba, která vznikla a existovala v souladu se zákonem. Nově právnická osoba odpovídá za přestupek i ve fázi svého vzniku nebo v případě, kdy soud rozhodne o její neplatnosti. Právnická osoba bude odpovídat i v situaci, kdy se právní jednání zakládající oprávnění k jednání za právnickou osobu ukáže jako neplatné či neúčinné. Podobně skutečnost, že právnická osoba vstoupila do likvidace nebo se nachází v úpadku, nemá na odpovědnost právnické osoby za přestupek v zásadě vliv. Z předchozí právní úpravy nadále platí, že pro odpovědnost právnické osoby za přestupek se nevyžaduje zavinění.

Právnická osoba se stává pachatelem přestupku, jestliže znaky přestupku naplňuje jednání fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby, ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu. Za takové osoby zákon označuje ve svém taxativním výčtu (i) statutární orgán či jeho člena; (ii) jiný orgán či jeho člena; (iii) zaměstnance či osobu v obdobném postavení; (iv) fyzickou osobu plnící úkoly právnické osoby; (v) fyzickou osobu, kterou právnická osoba používá při své činnosti; či (vi) fyzickou osobu, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledek takového jednání využila. Přestupkový zákon výslovně uvádí, že odpovědnost právnické osoby není podmíněna zjištěním, která fyzická osoba konkrétně jednala.

Přechod odpovědnosti na právního nástupce právnické osoby

Změny doznala dále úprava zániku odpovědnosti za přestupek. Zánik právnické osoby již nepředstavuje sám o sobě

Nový přestupkový zákon přinesl podrobné rozpracování správněprávní odpovědnosti právnických osob.

důvod pro zánik odpovědnosti za přestupek. Dle přestupkového zákona přechází odpovědnost právnické osoby za přestupek na jejího právního nástupce. Existuje-li více právních nástupců právnické osoby, odpovídá za přestupek každý z nich, jako by přestupek spáchal sám. Tím jsou již do budoucna vyloučeny situace, jež umožňovala předchozí

právní úprava, kdy se právnické osoby záměrným zánikem vyhýbaly své odpovědnosti za spáchaný správní delikt. Typicky za tímto účelem docházelo k přeměněm právnických osob ve formě fúze nebo rozdělení.

K přechodu odpovědnosti na právního nástupce dochází ex lege a bez ohledu na skutečnost, zda již byl přestupek odhalen nebo bylo zahájeno řízení o přestupku. Nepřihlíží se ani k tomu, zda právní nástupce věděl nebo mohl vědět, že se původní právnická osoba dopustila přestupku.

Zákaz zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby

S výše uvedenou problematikou úzce souvisí nová pravomoc správního orgánu spočívající v zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby, pokud má správní orgán důvodné podezření, že by se právnická osoba mohla svým zánikem vyhnout potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo

Konec úhybným manévřům

Nově může správní orgán zakázat zrušení, zánik či přeměnu právnické osoby.

že by mohla zmařit uspokojení nároku na náhradu škody či nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Tento zajišťovací prostředek lze uplatnit pouze vůči právnickým osobám se sídlem v České republice a je možné jej uložit až po zahájení řízení o přestupku.

Správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Nově lze uložit správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku, který postihuje zejména dobrou pověst, jméno a soukromí právnické osoby, příp. podnikající fyzické osoby. Vedle toho má dopad i do majetkové sféry pachatele, neboť náklady na zveřejnění rozhodnutí hradí pachatel, a zároveň může vést ke ztrátě zákazníků, snížení konkurenceschopnosti apod. V současnosti je tento správní trest zahrnut zejména v zákonech týkajících se ochrany průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví. Provádí se zveřejněním ve veřejném sdělovacím prostředku dle určení správního orgánu a vyvěšením na úřední desce.

Přehled významných soudních rozhodnutí v korporátní sféře za rok 2017

Mgr. Jitka Kadlčíková, advokátka a zapsaná mediátorka, e-mail: j.kadlcikova@schoenherr.eu; JUDr. Vladimír Čížek, partner, e-mail: v.cizek@schoenherr.eu

Péče řádného hospodáře

Nejvyšší soud rozhodnutím z října 2016 (29 Cdo 5036/2015) potvrdil, že jednatel společnosti musí při výkonu své funkce jednat (mimo jiné) s potřebnými znalostmi, a tedy informovaně. To znamená, že při konkrétním rozhodování musí využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) jednotlivých variant podnikatelského rozhodnutí. Splnění této povinnosti se posuzuje z pohledu skutečností, které jednateli byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud dále potvrdil své dosavadní závěry, kdy řekl, že statutární orgán odpovídá za řádný výkon funkce, a nikoliv za výsledek své činnosti. Pokud tedy statutární orgán při výkonu své funkce získává rozumně dostupné informace pro své rozhodnutí a na jejich základě peč-

Shoda

v soudní praxi
Soudy v korporátních věcech potvrzují stávající výklad právních předpisů.

livě zváží rizika, ke kterým rozhodnutí může vést, nelze mu přičítat případné negativní následky takového rozhodnutí a nebude odpovídat společností za škodu způsobenou porušením povinnosti péče řádného hospodáře.

Dvojí rozhodnutí o vyplacení zisku na základě jedné řádné účetní závěrky není i nadále možné

Vrchní soud v Praze rozhodnutím z března 2017 (14 Cmo 506/2015) potvrdil, že i po zrušení obchodního zákoníku a za účinnosti zákona o obchodních korporacích není možné, aby mimořádná valná hromada konaná po uplynutí šesti měsíců od konce účetního období (tj. pokud je účetním obdobím kalendářní rok, po 30. 6. 2017) rozhodla o použití účetního výsledku (např. o výplatě dividend) dle řádné účetní závěrky sestavené ke konci předchozího účetního období (tj. k 31. 12. 2016) jinak než valná hromada konaná do šesti měsíců od konce účetního období (tj. do 30. 6.

2017 v našem příkladu). Potvrzení tohoto závěru znamená, že pokud by společníci společnosti hodlali schválit rozdělení účetního výsledku například desátý měsíc po konci účetního období, mohou tak učinit pouze na základě mimořádné účetní závěrky. Zisk, resp. zálohu na zisku bude pak možné vyplatit jen za podmínky (mimo jiné) § 40 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

Kdy může soud uložit pořádkovou pokutu za neuložení dokumentů do sbírky listin

Vrchní soud v Praze rozhodnutím z května 2017 (7 Cmo 309/2016) dovodil, že pořádkovou pokutu (ve výši až 100 000 Kč) za porušení povinnosti uložit dokument do sbírky listin nemůže soud uložit, pokud o tomto riziku účastníka řízení nepoučil. Soud musí v rozhodnutí, kterým takovou pokutu ukládá, jasně uvést, jak pochybení, na jehož základě může být pokuta uložena, napravit, a současně musí upozor-

nit, že pokuta až do výše 100 000 Kč může být uložena. Jinak nemůže takovou pokutu po účastníkoví řízení (např. společnosti zapsané v obchodním rejstříku) požadovat.

Návrh na zápis změn týkajících se organizační složky podává zřizovatel, nikoliv organizační složka

Vrchní soud v Praze rozhodnutím ze září 2017 (7 Cmo 418/2015) potvrdil, že návrh na zápis změn do obchodního rejstříku podává nikoliv organizační složka, za niž jedná její vedoucí, ale zřizovatel organizační složky, za nějž jedná jeho statutární orgán. Zároveň soud potvrdil, že zápis vedoucího organizační složky do obchodního rejstříku má konstitutivní účinky. Pokud tedy zřizovatel rozhodne o odvolání stávajícího vedoucího organizační složky a jmenování vedoucího nového, nový vedoucí může jednat za organizační složku pouze po zápisu do obchodního rejstříku, nikoliv bezprostředně po jmenování, jak je tomu např. u jednatelů.

Kontakty

Praha

Jindřišská 16
 CZ-110 00 Praha 1
 T: +420 225 996 500
 F: +420 225 996 555
 E: office.czechrepublic@schoenherr.eu
 www.schoenherr.eu

Bělehrad

Dobračina 15
 SRB-11000 Beograd

Bratislava

Prievozska 4/A (Apollo II)
 SK-821 09 Bratislava

Brusel

Rue du Congres 5
 B-1000 Bruxelles

Bukurešť

Bld. Dacia Nr. 30
 RO-010413 București

Budapešť

Váci út 76.
 H-1133 Budapest

Kišiněv

Str. Alexandru cel Bun 51
 MD-2012 Chisinau

Istanbul

Kore Şehitleri Cd. 16-1
 Istanbul, 11th Floor/76
 TK-34394, Şişli – Istanbul

Lublaň

Tomšičeva 3
 SI-1000 Ljubljana

Sofie

Alabin 56
 BG-1000 Sofia

Vídeň (centrála)

Schottenring 19
 A-1010 Wien

Varšava

ul. Próżna 9
 PL-00-107 Warsaw

Záhřeb

Ul. kneza Branimira 29
 HR-10000 Zagreb

Podgorica

Bulevar Džordža Vašingtona 98,
 Atlas Capital Plaza, II Floor
 ME-81000 Podgorica

Schönherr Journal, ročník III, vydání 1/2018, datum vydání 18. 6. 2018

Vydavatel: Schönherr Rechtsanwälte GmbH, organizační složka, Jindřišská 937/16, 110 00 Praha 1, IČ: 06518974, e-mail: office.czechrepublic@schoenherr.eu, www.schoenherr.eu

Produkce a grafické zpracování: Corporate Publishing, s.r.o., U Golfa 565, 109 00 Praha 10, www.copu.cz

Redakce: Mgr. Denisa Assefová, LL.M., Mgr. Jáchym Bém, Mgr. Claudia Bock, Mgr. Libuše Dočekalová, JUDr. Christoph Dürr, JUDr. Vladimír Čížek, Mgr. Helena Hangler,

Mgr. Marie Hasiková, Mgr. Jitka Kadlčíková, Mgr. Lenka Kubická, Mgr. Natálie Rosová, LL.M. | Client Service Manager: Ing. Martina Sionková | Foto: archiv firmy, shutterstock.com

Jazyková úprava: Petr Behún, Proofreading.cz | Volně neprodejně Registrace: MK ČR E 22392, vychází 2x ročně | Tisk: TNM PRINT s.r.o.